

Világgazdaságtan

Dokumentumazonosító				
Lecke	Címe	Feldolgozás menete	Feldolgozás	
8. lecke	Feltörekvő térség – Kína és India	1) Olvasó lecke 2) További olvasmányok (videóleckék) 3) Leckezáró feladat megoldása	10 perc	

OLVASÓLECKE

Feltörekvő térség – Kína és India

Tartalom

Általános jellemzők – Kína	3
Általános jellemzők – India.....	5
További olvasmányok (Videóleckék)	7

Általános jellemzők – Kína

Jelentős feltörekvő hatalomnak számít **Kína**. Az ország nagyon előnye az, hogy nagy belső piaccal rendelkezik, ugyanakkor erre az országra is jellemző a regionális és társadalmi különbségek megléte. Jelentős fejlődését az 1970-es évek végén elindított reform és nyitás politikájának köszönheti, így mára a világ egyik leggyorsabban fejlődő országa lett, és éves gazdasági növekedése az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején nem egy esetben meghaladta a 10%-ot, mára 8-10% körül található ez az érték, és még a 2007/8-as válság is csak 6-7%-ra csökkentette vissza a gazdasági növekedését. E fejlődés a külföldi tőke megjelenésének és az olcsó munkaerőnek is köszönhető.

Az 1970-es évek végén elindított reformok főbb jellemzői az alábbiak szerint foglalható össze. Az első szakasz **1978-84 között a vidéki szakasz**, melynek során a mezőgazdaság fejlesztése valósult meg: családi gazdaságokat lehetett létrehozni, és piaci alapokon működhettek. 1981-ben az IMF és a Világbank tagja lett. De talán fejlődésének legjelentősebb mozzanata az, hogy a keleti partvidéken négy különleges gazdasági övezetet (Special Economic Zones, SEZ) hoztak létre (1. ábra). Ezek elsődleges célja a külföldi tőke vonzása volt, így ezen övezeteket úgy fejlesztették, infrastrukturálisan is, hogy a külföldi tőke számára vonzó legyen.

1. ábra Különleges gazdasági övezetek Kínában

Forrás: news.bbc.co.uk

A második szakasz **1984-1991 között a városi szakasz**, melynek során az ipari vállalatok önállósága növekedett, és például érdekeltté váltak nyereség elérésére. Háromszintű árrendszert alakítottak ki, majd létrehozták az 5. SEZ-t is. A harmadik szakasz az **1992-99 közötti**

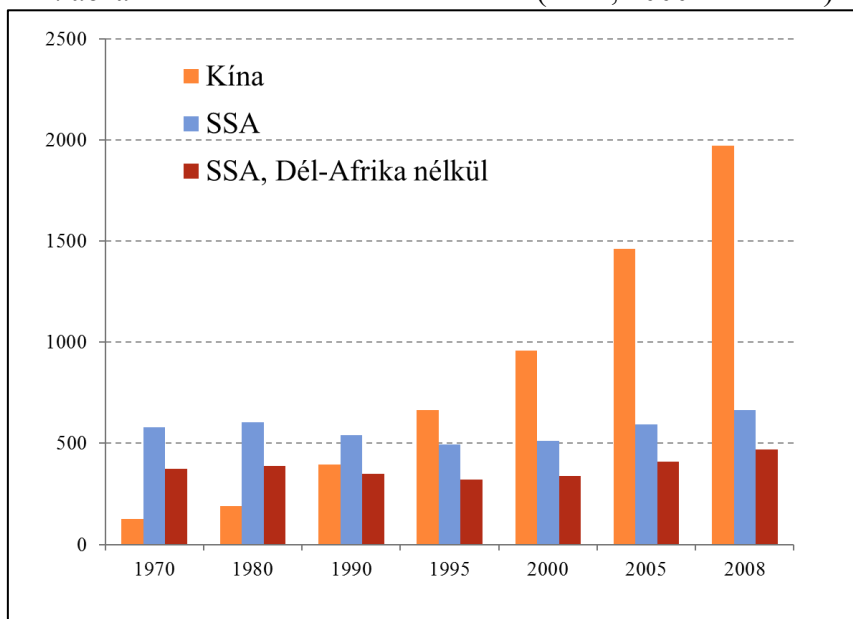
részvénytársaságokkal foglalkozó évek, melynek során versenyképes kínai vállalatok létrehozása volt a cél, és háromszintű bankrendszert alakítottak ki, jelentősen megkönnyítve a pénzügyi folyamatokat. A negyedik, 10 éves időszak a **2000-2010** közötti éveket öleli fel, és célja a nemzetközi versenyképesség növelése, valamint az elmaradott területek fejlesztése. Első lépésként 2001-ben a WTO tagjává váltak.

E fejlődési pálya eredményeként jelentős gazdasági növekedést értek el, és a világ második legnagyobb gazdaságává vált a GDP-t tekintve (az USA mögött), ugyanakkor alacsony maradt egy főre jutó GDP – az USA és Kína között közel kilencszeres különbség figyelhet meg e tekintetben. Jelentős külkereskedelmet folytat, legnagyobb kereskedelmi partnerei az USA, Japán és az EU. Összességében az exportra épül a gazdasága, bár a 2007/8-as válság után a belső fogyasztását igyekszik ösztönözni. Az országban jelentősek a társadalmi és regionális különbségek: a SEZ-ek létrehozása és a keleti partvidékek könnyebb elérhetősége eredményezte azt, hogy a keleti partvidék lényegesen fejlettebb, mint a belső, szárazföldi terület. Ennek eredményeként a nagyobb keleti városokra jelentős migrációs nyomás nehezedik.

Emellett Kína világgazdasági szerepének erősödése abban is tetten érhető, hogy Afrikában domináns szereplővé vált. Megjelenését illetően beszélhetünk segélyek, hitelek nyújtásáról, kereskedelmi kapcsolatokról és befektetésekről. 2006-ot pedig Kínában Afrika évének kiáltották ki. Kapcsolataiban dominál az, hogy a természeti erőforrásokat (olaj és egyéb nyersanyagok) igyekszik megszerezni, melynek hátterében az is áll, hogy 1993 óta Kína nettó olaj-importőr. A kapcsolatnak köszönhetően a kereskedelem 700%-kal nőtt meg 1990 óta. Többször felmerül az, hogy Kína követendő példa lehet Afrika számára, hiszen Kína jelentős gazdasági növekedést és fejlődést tudott elérni (vö. a 2. ábrán az egy főre eső GDP változását Kínában és Afrikában), valamint jelentős mértékben tudta csökkenteni a szegénységet is. Ugyanakkor Kínát nagyon gyakran kritizálják, mégpedig azért, mert afrikai kapcsolataiban egyáltalán nem törődik az emberi jogokkal, és fenntartások nélkül támogat diktatúrákat.

2. ábra GDP/fő Kínában és Afrikában (USD, 2000-es árakon)

Forrás: UNCTADStat

Általános jellemzők – India

India a másik legjelentősebb feltörekvő ország Ázsiában. A vásárlóerő-paritáson mért GDP-vel a világon a 4. helyet foglalja, népessége jóval meghaladta már az egymilliárd főt. Nyelvi, etnikai, vallási sokszínűség jellemzi az országot, és jelentősek a regionális különbségek, a gazdasági és társadalmi ellentétek. Fejlődését jelentősen meghatározta azt, hogy sokféle idegen uralom alatt, így sokszínű kultúra alakult ki. Legjelentősebb a brit uralom volt, azonban ez elsősorban a természeti kincsek megszerzésére irányult, és nem fejlesztették az infrastruktúrát. 1920-ban mindössze a foglalkoztatottak 1%-a dolgozott gyárakban. 1948-ban elnyerte függetlenségét, azonban a mohamedánok és hinduk közötti probléma a mai napig nem oldódott meg, és jelentős ellentétek húzódnak meg India (hindu, nem mohamedán) és Pakisztán (mohamedán) között, továbbá Kasmír helyzete sem megoldott: India része, de Pakisztán nem ismeri el.

A függetlenség után befelé forduló, importhelyettesítő politikát folytatott, miközben jelentős mértékű volt a népességnövekedés az országban, és az analfabéták aránya nagyon magas volt (az 1980-as években még meghaladta az 50%-ot). Az ipar részaránya továbbra is alacsony maradt (15%), és az alacsony termelékenység miatt, valamint a nagymértékű népességnövekedés eredményeként ebben az időszakban az éhezés általános volt.

1991 után változások álltak be a gazdaságba. Ennek első oka az, hogy a Szovjetunió összeomlásával Indiában kétségbe vonták a tervezés létjogosultságát, így 1991 után reformfolyamat indult el. Egyrészt az árfolyamot liberalizálták, a vámokat csökkentették, a pénzügyi szektor modernizálták, valamint a monetáris és fiskális politikai kiigazítást hajtottak végre. Viszont a reformok Indiában lassúak voltak, így az eredmények is később jöhettek. 1994-97 között jelentős gazdasági növekedést ért el az ország, az inflációt alacsony szinten tudták tartani, és mind az export, mind az import bővült. 1997 után azonban némi visszaesés figyelhető meg. Nagyon magas a költségvetési hiány (10% fölötti!). Napjaink a külgazdaság liberalizálása az elsődleges, ami érinti a kereskedelmet és a tőkeáramlást is. Legfőbb exporttermékei a textil, drágakő, gyémánt, míg importját az olaj, gyémánt, arany, ezüst (ékszerekhez) teszi ki. Kínához hasonlóan India legfőbb partnerei az USA, EU (innen is leginkább az Egyesült Királyság), valamint Japán. A külföldi tőke még nem jelentős, viszont az információs technológiai forradalom haszonélvezője és szoftveripari termékekkel jelenik meg a piacon.

További olvasmányok (Videóleckék)

Kína gazdasága: <https://www.youtube.com/watch?v=qDk-EmZkh6E>

Tovább erősödik Kína és India gazdasága:

<https://www.youtube.com/watch?v=KUm8zSvw7XY>

Kína fejlődési modell: <https://www.youtube.com/watch?v=kciUdUzDxP8>

Kínai szerkezetváltás: <https://www.youtube.com/watch?v=mQ-2uIXFS4U>

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE